

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye. **H. 331**

Szerkesztői szállás:

Kazinczy-utca 808. sz. hová a lap szellemi részét
illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hova az előfizetési penzek
és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor
ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten:
Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler
(Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI AR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 , 50 kr.

Előfizetési fölhívás.

A „Maros-Vásárhelyi Jogászegylet“ becses megbízásából van szerencsénk értesíteni a t. olvasó közönséget, mikép a „Székely Hirlap“ a jövő 1874. évben is folytatni fogja, augusztus hó óta nagyobb élénkség és tevékenységgel megkezdett pályáját.

Mig Kuti Albert barátunk, a lap jogi részének vezetője arról gondoskodik: hogy olvasóink a hazai törvénykezés és jogi élet mezején, a mindennapi kenyérhez hasonló szükségességű tájékozást és utbaigazítást nyerjenek: nekünk a következő czélok fognak szemünk előtt lebegni.

Főtörökvésünk lapunkat a székely érdekek közhasznu organumává tenni: hogy abban a különböző székely vidékeken felmerülő sérelmes panaszok, méltányos feljajdulások, hív viszhangra találjanak; hogy védője, szószólója legyen minden igaz ügynek a székelyföldön.

Nincs szándékunkban magas politikát űzni; de gondoskodva lesz: hogy a világesemények főmozzanatairól olvasóink kimerítő tájékozást nyerjenek.

A hazai állapotok, a különböző pártok állásának hű tükrévé kívánjuk lapunkat tenni; ezek közül azon párt támogatására ajánljuk fel csekély erőnket, mely a kiegyezési alapon, a Deák Ferencz zászlója alatt, a *józan szabadelvűség* ösvényén fog haladni.

Mint eddig, ugy ezentul is kérlelhetlen ostromozói leszünk a társadalmi, nevelésügyi stb. téren felburjánzó ferdeségeknek és hiábanvalóságoknak. Tapasztalásból tudjuk, hogy ez nem valami háládatos foglalkozás. De a ki bozót kiirtására szánta magát: annak békével kell tűrnie, ha ruháját megtépi, arczát megvérezi. a tövis.

A „Székely főváros“ érdekeit is felkarolandja lapunk, ezek körül is az igazság és méltányosság vezérelvén tollunkat.

Tárczacikkekről is gondoskodva lesz lapunkban. Nem ígérhetünk hosszas beszélyeket, idegfeszítő regényeket, mert lapunk szűk teréhez mértten az eféle olvasmányokat csak morzsánsként közölhetnők, a mi inkább bosszantására, mint élvezetére szolgálna olvasóinknak. Tárczánk tárgyait ismeretterjesztő érdekes cikkek képezendik, oly modorban előadva, hogy azokból mulatva okuljan az olvasó.

A rendelkezésünkre készen álló és segédkezéssel biztató erők minket azon biztos kilátásra jogosítanak: hogy olvasóinknak tett ígéreteinket híven beválthatjuk.

Ajánljuk a „Székely Hirlap“-ot a t. olvasó közönség pártoló figyelmébe.

Maros-Vásárhelytt, 1873. december 18.

Mentovich Ferencz,

felelős szerkesztő.

Néhány szó a szerkesztőéhez.

E lap jogi részének vezetését a „Jogász-Egylet“ megítélt bizalma folytán jövőre is átvettem. Sokkal inkább érzem és ismerem az elvállalt feladat fontosságát, hogysen fellengős ígéretekkel lépjek fel; valamint nem tettem ezt félévvel ezelőtt, midőn működésemhez kezdtem, nem teszem most sem, midőn a letűnt idő után ahoz talán némi igényem lehetne.

Igyekeztem a lap jogi része iránt is figyelmet kelteni; tartózkodva a hosszas s pusztán elméleti fejtegetésektől, inkább rövid s gyakorlati irányú értekezéseket közöltem; fejlődő jogrendszerünk épületéhez, nem annyira idegen, mint hazai jogéletünkől szerzett körülményeinknek megfelelő anyagot kívántam összehordani.

Nem egy dolgozat jelent meg, mely meglévő törvényeink hiányaira mutatva, főleg gyakorlati jogászaink előtt élénk — a lap terén kifejtett eszmecserében nyilvánuló — érdekeltséget keltett fel.

Szemelött tartottam továbbá azt: hogy vidéki tagtársaink az egylet rendes választmány és szakosztályi üléseiről koronként értesíttessenek.

Nem egy avatott szakférfi ígérte jövőre is munkálkodását; erőm gyengeségével szemben, a mult feletti megnyugtató öntudat mellett e nagybecsű támogatásra épitem a jövő reményét, s e reményből merítem azon meggyőződést: *hogy a lap jogi része céljának ezután is megfelelő.*

Végül tisztelettel tudatom, miként vidékről érkezett számos s több oldalrólí megtalálások folytán „Értesítő“ czimű a lapnak egy külön rovattalí megtoldása vált szükségessé. E rovatban ugy a kir. járásbíró, mint telekkönyvi hivatal, kir. törvényszék és m. kir. titelötábla előtt levő perek és ügydabok állása felőli külön értesítés találánd helyet.

Rendes előfizetőink a megtalálásaikra adandó *dijmentes értesítés* kedvezményében részesülendnek; a nem előfizetők e részbeni megkereséseinek pedig, esetenkénti 2 frt tiszteletdíj beküldése mellett tehetünk elget.

Gondoskodva van a megtalálások lehető gyors elintézése felől, s kérem azokat közvetlen Régibaronvásár-utczai 693. szám alatt levő ügyvédi irodámba intézni.

Maros-Vásárhelytt, 1873. december 18.

Kuti Albert,

ügyvéd és a „Sz. H.“ főmunkatársa.

Előfizetési díjak: Egy évre (jan. — decz.) 6 frt. Félévre (jan. — jun.) 3 frt. Negyedévre (jan. — márcz.) 1 frt 50 kr.

Az előfizetési penzek a „Székely Hirlap“ kiadó hivatalába (Wittich Józsefféle könyvkereskedés) inzendők bérmentre.

Az előfizetési penzeket postautalvánnyal kérjük beküldeni.

Gyűjtőknek minden 8 példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Maros-Vásárhelytt, 1873. december 18.

Wittich J. könyvkereskedése
a „Sz. H.“ kiadója.

Nyiltlevél a szerkesztőhöz.

Január 1-én 1874.

Egy évet tehát jól, rosszul ismét leéltünk volna.

Jól — de mégis sokkal inkább rosszul.

Jól — a mennyiben csakugyan tovább jutánk a nagy életkerék egy fordulataival, s akár az örökkévalóság, akár az öröksemmiség végmegoldásához egy lépéssel közelebb jutánk.

Roszul, a mennyiben e lépés számtalan csalódás árán vásároltaték, s akárhány biztosnak látszó számításunk cserben hagyva, mintha mégannyit ismételve újra kellene kezdenük, ha egyáltalán sikert akarnak látni.

De ha a „tartozik“ és „követel“ hatalmas rovatait az élet nagy könyvében komolyan összevetjük, nekünk ugy tetszik, hogy nem egy tétel, mely a mérleget a végeredmény szerint alábbvonja, nem kizárólag az események és körülmények, hanem jórészt épen saját eljárásunk sőt, mulasztásaink származéka.

Nekünk ugy tetszik, hogy mind országos ügyeinkben, s mind — és ránk nézve főként — saját szűkebb munkakörünkben édes magunkat terhel a mulasztás vádja, melynek — részben legalább — országos bajainkat, bár tulhajtott, de alapjában csakugyan meglévő hiányainkat tulajdonitanunk lehet.

A takarékosság — ez az országosan hangzó jelszó, melytől, mint panacaeától, minden oldalról remélik az országos ügyek jobbrafordulát, — pedig valjon csak az országos ügyekre nézve közeledett-e el a hatalmas „Krach“, s valjon nem épen ugy rámutathatunk-e saját szűkebb körünk pazarlásaira is, melyek — mint a sok csepp a tengerhez — szintugy hozzájárulnak a nagy összeg deficitjének különböztetéséhez?

A tulszámos hivatalnok-sereg reductiója szintén fenhangoztatott jelszó s pedig kezünket szívünkro téve, aligha nem beláthatjuk, hogy saját állampolgári kötelességeink tekintetbe nem vétele teszi épen szükségessé e nagyszámu tisztviselőség fönntartását, holott, ha községenként mindnyájan kötelességünknek tartanók a közügyek reánk eső részét lelkiismeretesen elvállalni és betölteni: e tisztviselők nagyobb része fölöslegessé tétethetnék, s ugyszólván mindnyájan az ország tiszteletbeli hivatalnokaivá válhatnak.

Az adózó polgárok tulterheltetése ez is egyike a legtöbbszor hallható frázisoknak, melyek takaróul használatnak hátrálékos tartozásaink fedezésére, pedig csak egy kis őszinteség kellene hozzá, hogy bevalljuk, miszerint az állítólagos tulterheltetés mellett is mindig tudunk módot találni saját tulhajtott igényeink kielégítésére és pedig polgári kötelességeink rovására, ugy, hogy országunk órási kamat-terheket kénytelen magára vállalni akkor, midőn a polgároknál sok milliókra menő hátrálékos követeléseik vannak, melyek, ha becsülettel és idején törlesztetnének, aligha kel-

lene — néha megszegyenítő módon is — idegen hitelezők kegyéhez folyamodnia.

Szóval ismerjük el, az önkormányzat abe-jéig sem jutottunk még el, s csak az állam iránti követelésekben vagyunk túlmerészek és mindig résen, a nélkül azonban, hogy azoknak a tetemes terheknek hordozására is készek lennénk, melyekkel a jogok szabad élvezete jár.

Vitam et sanguinem — sed avenam non! ez a hagyományos példaszó, úgy látszik az ősről az utódakra is átöröklött, s midőn mindent az államtól várunk, sült galambként, de magunk kötelezettségeinket betölteni késedelmeskedünk, — mintha a régi frázisok korát látnók ismét fel-ujtva, a mikor zabot nem, de vért és életet igér-tünk a hazáért, talán, mert tudtuk, hogy vé-rünkre és életünkre senkinek szüksége nincs.

Megbocsát szerkesztő barátom, de én az új-évi első cikkben sem tudok nagy beszédes, ke-vés tettes nemzetemnek ezeknél egyebet mondani, s mert az önkormányzat feltétlen hiva vagyok, elfogadom feltétlenül annak következményét is: az önmunkásságot is, vagy a mint a magyar mondja — segíts magadon, s az isten is megsegít!

Remélhetjük-e, hogy ez új évben nem lesz ez mindig így? Adja isten, hogy remélhessük, — mert ha nem: keserű biztonsággal jósolhat-juk, hogy bajaink állandó bajokká változnak. Egy-egy jó termésű év ideig-óráig változtathat ügye-inken, de állandólag soha.

Munka bíró, fáradhatatlan székely né-püktől várom országrészünkben az első jó pél-dát.

Ezt az elkövetkezendő jó példát üdvözlöm én az új évben!

Munkálják ezt, ott a magyarság szívében, s akkor meg lesz, mit mindnyájan szívből óhaj-tunk hazánknak: a boldog új év!

Adja isten!

Szemerjai.

— Országgyűlés. Mig a képviselők oda haza pi-henik az ülések, vagy ünnepek fáradalmait, a főrendiház december 29-én ülést tartott. A pénzügyi jogszabályok érvényben hagyásáról szóló törvényjavaslat vita nélkül

elfogadtatott. A gőmőri ipar-vasutak költség többletének fedezéséről szóló tjavaslat alkalmával gróf Cziráky Já-nos kárhóztató itéletet mondott a közlekedési miniszte-terium azon eljárása fölött, hogy 1871-ben oly tervezet alapján szavaztatta meg a gőmőri ipar-vasutakat, melyet nem ő készítet, s mely, mint később kiderült, hiányos. Ezen vádakra az illető miniszterium részéről Hieronymi Károly felelt, kimutatván, hogy a mostani számítás he-lyes, s hogy a vasutak jövedelmezők. Ezen törvényjavas-lat is elfogadtatott. A költségvetéshez többen szólottak u. m. gr. Zichy Ferencz, gr. Zichy Nándor, kikkel szem-ben Szlávay miniszterelnök fejezte ki azon reményt, hogy ha addig nem is, de 1876-ig helyreáll az egyensúly. Be-széltek még báró Prónay Dezső és gr. Gyürky Ábra-hám röviden, gróf Cziráky János hosszasan, melyek után a költségvetési törvényjavaslat elfogadtatott. Ezek szerint a költségvetés tárgyalása mindkét házban elvé-geztetett.

— Deák Ferencz nagy hazánkfárlól, egyik muszka lap, figyelemre méltó cikket közöl, melyet a következők-ben ismertetünk: „Hat éve mult el, mióta Magyarország függetlenségét kivítva, s ezen hat év eléggé felderítette a magyarok hiúságának azon nem igen hízolgó valóságát, hogy az ujonnan alakult királyság, a szilárdaságuk és belerejének kevés zalogát foglalja magában, s ha időről időre mutatkozott is siker, azt csak egy igazán jelenté-keny államférfi tehetségeinek köszönheti. Mi Deák Fe-renczet értjük, kinek betegsége, Magyarországra, nehézsé-geket hozott, s szét bontotta állami szerkezetét. Jelenleg alig találhat Európában még egy második férfit, a ki semmiféle kormányállomásban nem levén, hazája sorsára oly roppant befolyást gyakorolna, mint Deák Ferencz. Az 1867-iki kiegyezés az ő műve. Ő szinte demokrata, ám-bár gondosan kerülte a szélsőbal csattatos frázisait. Párt-jának ellenséges elemeit senki sem tudta jobban féken tartani mint ő. Az állami épület, melyet Deák tapasztalt keze teremtett, most megingott. Mielőtt az új szervezet megszilárdulhatott volna elegendő képen, a magyarországi tanácsadók, már is a lebontáshoz kezdtek. (A haldokló nála istennek, még nem! Szerk.) magyar hazafi nem mély fájdalom nélkül nézi, most miként rontják készakarva egész életének művét a különböző pártok és demagogok. Jelen-leg nehéz előre látni a Magyarországon fölmerült rendet-lenség kimenetelét, de teljes hitelességgel állít, ható, hogy a pártok mérges ármányai jelenté-keny mértékben föltartoztatják a miveltségi haladást. Mindenesetben, Magyarországra nézve a leg-nagyobb veszedelem abban áll, hogy Deáknak gyöngülő erejével, egyszersmind az országok jó szelleme is enyészik.“

Irlandban, Szileziában (sőt felső-magyarországi, tót me-gyékben is) krumpli eledel következtében ezer meg ezer embertársunk testileg és szellemileg elnyomorodik, tény hogy egész falvak vannak, melyek lakói haricska és krump-lira szorulva, átlag az ötvenedik évet nem igen lépik túl. És vajjon 10—20 évnek elrablása az emberi életből, nem gyilkosság-e, s azon eledelt, mely e gyilkosságot elköveti, nem nevezhetjük-e mérregnek? Tapasztalásból tudjuk, hogy a nehéz eledelnek, a gyermekekben skrofulát okoznak, hogy hevitő italok kora használata a gyermekek testi fej-lődését hátráltatja, emésztő szereiket összerontja, nem-i ösztöneiket idejekorán kifejti, s hogy szellemi elerőtlen-e-dés, elbutulás, és elsoványodás a sorsa az eként túltömött és elhanyagolt gyermekeknek. Mindemellett tény, hogy vannak szülők, kiket így hallunk beszélni: gyermekeink mindenből kapnak, a mit mi eszünk, velünk kávéban, egy korty pálinkában részesülnek, kolbászt, krumplit, süteményt esznek, mindez nem árthat, hiszen jól esik nekik. Az ily szülők nem testi- és szellemi gyilkosai-e gyermekeiknek, s a túltömés, mely egy egész emberi életet megöl, nem mérgezésnek nevezhető-e?

Még ha nem is bánunk ily pazarul mérregbélye-günkkel, jogosítva vagyunk azt, a zsíros tésztaemre-kre rábűnt. Egészséges, tápláló és emészthető eledelnek, ártalmas és bajosan emészthetőkké változtatása, a mér-gezés színét ölti magára. És épen ez az, a mit a konyha ama tésztaemeken előidéz. A zsírnek magukban nem bajosan emészthetők, de a sütés folyamában képződött vegy-származékaik azokká lesznek.

A zsiradékoknak az a tulajdonuk, hogy élelyt vesz-nek fel a levegőből, eleinte alig észrevehetőleg, később akkora erélylyel, hogy — tudvalevőleg lenmagolajjal itatott tárgyak önkényt meggyuladnak. Természetesen ez által

A municiplumok új rendezése.

A megyék rendezését illető kormányi törvényja vaslatból közöljük a királyhágón inneni részekre vonatkozó következő részleteket:

I.

Törvényjavaslat.

a törvényhatóságok területének szabályozása és új beosz-tásáról.

IV. Fejezet.

(Folyt és vége.)

Az egyesített, vagy újja alakított törvényhatóságok közös vagyonának kezelése és elszámolása.

91. §. A jelen törvény I. fejezete szerint egyesített törvényhatóságok minden ingó és ingatlan vagyona kö-zös birtokká válik, s az a feletti rendelkezés joga az egyesített törvényhatóságok egyetemét illeti.

92. §. A többfelé osztott törvényhatóság épületei és azok telkei azon vármegye tulajdonába mennek át melynek területén ezen épületek állanak, az ezen törvény-hatóságtól elválasztott részt ezen vagyon értékének arány-lagos része illeti.

Minden egyéb ingó vagy ingatlan birtok ezen tör-vényhatóságok közt aránylagosan felosztandó.

93. §. A törvényhatóságokba kebeleztett szabad ki-rályi és törvényhatósági joggal felruházott városok va-gyona ezentul is ezen városok tulajdona marad.

94. §. Azon megyei, vidéki, széki és kerületi vagy városi vagyon, mely közigazgatási és önkormányzati cé-lokra alapított és akár természetben, akár jövedelmeiben eddig is ily célokra fordított, az új beosztás után is kizárólag a közigazgatás és önkormányzat céljaira lesz felhasználandó.

95. §. Az egyesített, illetőleg többfelé osztott tör-vényhatóságok oly vagyona, mely eddig sem fordított közigazgatási, vagy önkormányzati költségek fedezésére, hanem más rendeltetési céllal bír, jövőre is kizárólag ezen rendeltetési célra lesz fordítandó.

96. §. Ha az egyesített, vagy többfelé választott tör-vényhatóságok között fennemlített vagyon természete, el-számolása, vagy felosztása iránt egység nem jőne létre, a vitás kérdés elintézése közigazgatási úton fog megki-sértetni oly formán, hogy ezen kérdés vegyes bizottság elhatározása alá bocsátatik, melybe az érdekelt törvény-hatóságok mindegyike két tagot választ, az elnököt pe-dig ezeken kívül a belügyminiszter nevezi ki.

Azon esetre, ha egyik, vagy másik törvényhatóság ezen bizottság határozatát sérelmesnek találja: a kérdés az illetékes bíróság által fog eldöntetni.

átváltoznak, vagy vastag-folyók, ragacsosok lesznek, vagy szilárd gyantaszerű tömeggé száradnak. Ilyen állapotban még igen alkalmások arra, hogy szekerkenőcsül használ-tassanak, de nem arra, hogy eledelül szolgáljanak. Egy-szersmind a zsiradékok belsejében a nedvesség és meleg befolyására bizonyos felbomlás megy végbe. A legtöbb zsiradék ugyanis sajátos savanyokat tartalmaz, melyek egy más anyaggal: a glicerinnel a legbensőbbben egye-sülve vannak. A vajban például ott van a vajsavany-sajt, savany stb. Az olajany és gyöngyház-zsír, melyeknek elseje tulnyomóságával a nyári vaj lágyultát, ez utóbbi a élvaj keménységét okozza, hasonló összeköttetései elrejtett sava-nyoknak a glicerinnel. A zsiradékok felbomlása alkalmá-val ezen összeköttetések megsemmisülnek. A zsirsavanyok felszabadulnak, s okozói lesznek a megavasodott zsírok kellemetlen, maró szagjának és karcos ízének. Hasonló zsirsavanyok képződnek — a sajtany és vaj felbomlása kö-vetkeztében — a régi sajtban s itt a baldriansavany az, mely az o sajt sajátos átható szagát okozza. A zsírok sütese alkalmával ezen felül a glicerinnel is felbomlik, mi által gyan-ta-féle anyagok képződnek sajátos maró szaggal. Ezen gyan-ta féle zsiradékok, melyek könnyűk egy részét az égés által elvesztették, s melyekben azért a szénnel tulnyo-móvá lesz, származtatják a pörköltvaj és sült szalonna barnás kinézését stb. A hol ily felbomlási származékok képződnek, legyenek azok zsíros sütemények, sajt vagy megpörkölt kővér husban — jusson eszünkbe a ludsült barna bőre — ott, az eledel emészthetősége megki-sebbedik.

(Folyt köv.)

TÁRCZA.

A konyha mérgei.

Az ember gyakran elköveti azt a hibát, hogy a mi-dőn veszélyre kíván figyelmeztetni, felette nagy buzgó-ságból, tulzásba esik. Ez által azt éri el, mikép a helyett, hogy a figyelmeztetés fogatos legyen, még ott is két-ségbe vonják és kinevetik azt, a hol a veszély valóban komoly. Ilyen helyzetbe jönnének, ha a konyha mérgeiről kívánván szólni: azon eledelre mutatnánk, melyek a „zsíros tésztaemek“ nevezete alatt, ismeretese-k. A mér-tékletességi egyetek apostolainak nyelvére emlékeztetne ez, kik a szeszes italok legártatlanabb élvezését is, mint alkohalmérgezést, elítélik. Természetesen a tulzás e nyel-ve szerint, mindazt a mérgek közé kellene soroznunk, a mi visszaélés, vagy egyoldalú használat következtében ár-talmára lehet az egészségnek, még mindeunapi kenyérün-keket is, melyről bizonyos, hogy egyedüli huzamosabb élve-zete az éhhalál karjaiba vezetné; sőt egy darab sajtot is, mint a melylyel könnyen elvonhatjuk gyomrunkat. A dolog azonban komolyabb, mint első tekintetre feltűnik. Egy kissé tulhajtottnak s a büntető törvénykönyv logi-kája előtt bajosan megállhatónak látszik, ha minden egészségtelen eledelt a mérgek közé kívánnánk sorozni. Alapjában azonban tökéletesen egyre megy, ha vajjon egy szemecské-e azon üvegből, melyre a gyógyszerész halál-főt festett, vagy párolgó tál, melyet a szakács, mint nya-lánságot feltálat, mi életünket megrövidíti. Ugy de tény: hogy börtönbe zárt foglyok husszegény eledel mel-lett elsoványkodnak, s hogy kenyér és vízre szóló huz-a-mosb elítéltetés egyenlő a lassu éhhalállal. Tény: hogy

V. Fejezet.

Átmeneti intézkedések.

98. §. Azon vármegyékben, melyek ezen törvény I. fejezete szerint egyesítettnek, vagy újból alakítottak, a megyei bizottság következőleg alakul:

a) ha két vagy több törvényhatóság egyítettett, az eddigi törvényhatóság bizottsági tagjai együttesen képezik az új vármegye bizottságát;

b) azon vármegyékben, melyek eddig fennállott több törvényhatóság egyes részeiből alakítottak, vagy melyeknek határai változást szenvednek, ezen vármegyéknek a megyei bizottságba kerületenkint megválasztott tagok azon újjáalakított vármegye bizottságába lépnek át, melyhez a választókerület csatoltatik.

99. §. Ha a bizottsági tagok választására alakított kerület több törvényhatóság közt osztatik fel, új bizottsági tagok választásának van helye. Ha a csatolt részben van annyi választó, hányat az 1870. évi XLII. törvény-cikk 25. §-a a választókerület megalakítására megkíván, a választókerület újból megalakítottván, megválasztja a népessége aránylagá szerint reá eső bizottsági tagokat. Ha pedig ezen csatolt részben a választók száma a 200-at meg nem éri, ezen terület a szomszéd választókerületek egyikéhez csatoltatván, ezzel együtt választ annyi bizottsági tagot, a hány a kerület lakosságának szaporodása folytán saját bizottsági tagjain felül reá esik.

100. §. A II. fejezet 32. §-sa szerint a vármegyékbe bekelezett városokban, valamint az eddig a királyföldhöz tartozott 11 törvényhatóságban, az 1870. évi XLII. törvény-cikk 25. §-sa értelmében választókerületek alakítottán, a megyei bizottság tagjai a népesség azon aránya szerint választatnak, mint a törvényhatóság többi választó kerületeiben.

101. §. Ezen törvény hatályba lépte után az újonnan alakított vármegye főispánja a belügyminiszter által kitűzendő határidő alatt közgyűlést hirdet, melyre a 98. §-ban elősorolt bizottsági tagokat meghívja.

Ezen közgyűlés teljesíti mindazon teendőket, melyek az 1870. évi XLII. t. cikk 39. és 91. §§-ban foglaltatnak és intézkedik a jelen törvény 99. és 100. §§-ában említett esetekben.

102. §. Ha a törvényhatóságok egyesítése folytán a bizottsági tagok száma a 600-at felülhaladja, ez kivételesen megengedtetvén, a kiegyenlítés az első alakulás után három év elteltével történik.

103. §. Azon esetre, ha az egyesített vagy újból alakított törvényhatóságokban a bizottsági tagok és népesség száma között nem lenne meg az egymásközi arány a különbözet az 1870. évi XLII. t. cikk 28. §-sa szerint az első alakulást követő 3 év elteltével a bizottsági tagok kisorolása és új választása alkalmával oly módon egyenlítendő ki, hogy a felerész kisorolása után a vármegyét megillető összes bizottsági tagok száma megállapíthatatik, és a vármegye választói kerületekre ujjalag felosztatván, a kilépett bizottsági tagok helyébe a választás ezen új alapon történik.

104. §. A legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzéke az újból alakított törvényhatóságokban az 1870. évi XLII. t. cikk 22. §-sa értelmében az év végével gazitandó ki.

Addig e czímen azok gyakorolják jogaikat, kik ezen §. értelmében az év elején felvételtek, a többfelé szakított törvényhatóságokban pedig az ezen czímen felvett bizottsági tagoknak szabadságukban áll ezen jogokat az év elteltéig a vármegye azon részében gyakorolni, a melyben eziránt a jelen törvény 101. §-sa értelmében tartandó közgyűlés megtartására jelentkeznek.

105. §. Az egyesített Krasz-, és Közép-Szolnok-, Belső-Szolnok-, Doboka- és Kővárna-, Besztercze- és Naszód-, Kolozs-, Torda-, Aranyosszék-, Hunyad-, Zaránd-, Maros-, Csik- és Udvarhelyszékek, Alsó-Fehér- és Küllő- és végre Brassó-, Háromszék-, Kőhalomszék és Fogaras törvényhatóságokban, ha az alispáni állások be vannak töltve, a választás csak a jelenlegi alispánok közül történhetik; ha pedig csak egy alispáni állomás van betöltve, az marad az újjáalakított vármegye alispánja mandátuma tartamáig.

107. §. Szében vármegyében új alispán választásnak van helye.

108. §. A 105. §-ban felsorolt egyesített törvényhatóságokban a központi tisztviselők az alkotó részek jelenlegi központi tisztikarából választatnak.

110. §. Az alispán vagy más központi tisztviselő, ki ezen tisztújításnál meg nem választatott, a mennyiben időközben állami vagy törvényhatósági alkalmazást nem

nyert, az állampénztárból egy évi fizetésben részesítettetik. Ezen kielégítéshez a mellékjárulások nem számítatnak.

111. §. A járási tisztviselők új választásának csak azon újjáalakított törvényhatóságokban van helye, melyekben a közigazgatási járáások száma kevesbitetett, vagy szaporítottatott.

Az első esetben a választás csak a jelenlegi járási tisztviselőkből történhetik.

A meg nem választottak a fentebbi §-ban érintett vég kielégítésben részesítettnek.

112. §. Azon változtatásokat, melyek az 1870. XLII. törvény-cikk 2., 42. s 47. §-ban érintett szabályrendeletekre, ügyrendre s általában a törvényhatóság szervezkedésére nézve a vármegyéknek újjáalakítása következőben szükségessé válnak, az idézett törvény értelmében az új törvényhatóságok egyeteme fogantositja.

113. §. Az újjáalakított törvényhatóságok megalakulása, s azok központi, vagy járási tisztviselőinek megválasztásáig a vármegyék, székek, vidékek és kerületek jelenlegi bizottsága, s tisztikara folytatja működését.

114. §. Ezen törvény végrehajtásával a belügyminiszter bizatik meg.

N.-Enyed, decz. 28. 1873.

Tisztelt szerkesztő ur!

Becses lapja 102-ik számában bevégzett, a minister elnök ur ó nagyméltóságához és idei augustus hava végefelé tiszteletteljesen megküldött kérelmem, még orvoslás és méltánylatra vár, a Brassó városi és vidéki luth. consistorium, új választás alá jöve, november 7-én a bölcsház szász lelkész és világi urak azon minden esélyt kizáró merényletet erőszakolják keresztül a maguk által teremtetett többséggel, — hogy a 11 lutherana magyar ecclesiák derék, művelt s egyrészen még orthodox tántorithatlan ragaszkodásu lelkészeiből, számos tanítókból és jeles világi vallásfelekezethöz tartozó férfiakból, mivel magyarok, senkit a vidéki consistoriumba be nem választanak, sőt az eddigi tagokat mind kidobják, kihagyják.

Brassó és vidéke áll összesen 11 magyar lutherana ecclesiából, mintegy 23 ezer személylyel és 13 szász lutherana ecclesiából hasonló lélekszámmal. A tisztán magyar ecclesiák minden képviselő nélkül állanak ma egyházi ügyeik és sürgős teendők halmaza közt, — eddig is németül nem tudók, minden egyházukat illető rendeleteket, — viaskodás volt életük, s ma már saját ősföldükön úgy polgári, valamint vallásos és nevelésügyi minden jogaik gyakorlatától megfosztva állanak, — és pedig akkor, a midőn minden botrányok és merényletekről, közvetlen kormányférfaikat, a képviselőház minden jelesebb tagját, s az érdeklődő olvasó közönséget írásban felebbezéseim, kérelmeim és nyomtatásban fáradoalmas, de érdekes munkáim és újságok utján felvilágosítani hazaifias kötelemnek tartam. Az üldözés nemzetfeleink ellen tetőpontját érte el, — Zsedényi Eduard, Ghyczy Kálmán, b. Kemény Gábor és b. Orbán Balás országgyűlési képviselő urakat és Lázár Ádám barátomat kérem fel már, mint a kik e nép történelmével ismeretesek, de Erdélynek is nyomorait és sok részben háttérbeszoríttatását és szükségait ismerik, — erélyes fellépéssel ragadják ki ezen ügyet a miniszteriumokban a Bach-korszak emberei kezeiből, — s teremtsenek a törvény, történelem és méltányosság alapján magyar érdeket is, mely a többséget nyugtatja meg jelen esetben.

Pávai V. Elek.

Mi hir külföldön?

— **Franciaországban** a miniszterium kapott hajba, mely a Broglie herg. kudarczával végződött. Ezen kívül még más kellemetlenségeknek is néz elébe a kormány. Chambord gr. ugyanis kijelentette barátai előtt, hogy jelenlétét Franciaországban a monarchistákra nézve előnyösnek tartja, s azért kész elvének áldozatot hozva a nyugodt Trohendorfot az izgatott Versaillessel cserélni fel. Ez esetben a miniszterium a balközéppel szándékszik egyezsége lépni, s tagjai számára, néhány miniszteri tárczát átengedni.

— **Németországban** nagyban folynak az előkészületek a január 10-ikén megejtendő választásokra, melyeknek eredménye minden esetre nagy jelentőségű. A harc az állam és papok között, különösen Poroszországban elkeseredve foly, s a kormány győzelme semmiesetre sem fog könnyű lenni.

— **Angliában** Russel lord közelebbről meetinget hívott össze, hogy bizalmat szavazzon a császárnak és a uépnek, az ultramontanizmus ellen folytatott kitartó harczért. Ennek alkalmából egy khatolicus érsek, a „kath. vallás akadémiajában” „fejtegetést tartott, melynek éle egyenesen Németország ellen van intézve. Szerinte a szabadság csak az egyház iránti engedelmisségben található fel, minthogy az egyház csalhatatlan, s tévutra nem vezethet. A mindenhatóvá tett államot egyedül az egyház tökélege képes fékentartani stb. A „Times” aztán nem is hagyja szó nélkül, s megemlíti, hogy: „a Bertalan éjt” nem az állam csinálta, valamint nem az Albigenesek elleni háborút, a spanyol inquisitiót, s Angliában a Mária királyné alatt végbement üldözéseket. Ha van megdönthetetlen történelmi tény, ez bizonyára az, hogy a szabadság esküdt ellensége, az üldözések lelkiismeretlen szószólója a házi s társadalmi élet despotája mindig a kath. egyház volt.

Vegyes hírek.

— **A cummunitás tagjainak** megválasztattak a Szt.-György—Szt.-király negyedben Dicső János és Greskovics József a Szent-Miklós—Deák-Ferencz negyedben Bihari Sándor és Szöllősi Sámuel.

— **Pongrácz József** kolozsvári népzeneésszel tegnapelőtt köttetett meg a szerződés a végre, hogy városunk elhanyagolt népzenejét, mint karnagy, jobb karba állítsa. Valóban ideje már, hogy e bajon is segítve legyen, a városi zenekarunk egy — régóta nélkülözött — jó vezetőt kapjon.

— **A maros-vásárhelyi árva-leányház** javára a folyó 1873 ik évi december 29-én rendezett és megtartott táncestély alkalmával az összes jövedelem 230 frt 50 krt, mutat fel, melyből levonva a teremért, annak fűtéséért és takarításáért kiadott 50 frt, a zenéért 40 frt, világításért 35 frt, nyomdai költségekért 6 frt 50 kr, toilette készletért 1 frt, tánczendért 2 frt, négy városszolganak fizetett 4 frt, és így összesen 138 frt 50 kr kiadást, a tiszta jövedelem 92 frt és 2 darab aranyat teszen, és pedig rendes jegy 1 forintjával elkelt 144 db, karzat jegy 3 forintjával 8 db., karzat jegy 2 rtal 1 db. Felül fizettek: gr. Haller Györgyné 3 jegyért 12 frt, gr. Bethlen Márkus 2 jegyért 8 frt, Knöpfler Vilmosné 3 jegyért 2 db. aranyat, Máriaffi Albertné 2 jegyért 5 frt, gr. Haller Eugene 1 jegyért 5 frt, Illyés Lajosné 2 jegyért 5 frt, gr. Toldalagi Mihály 1 jegyért 2 frt, b. Szentkereszti 1 jegyért 2 frt, b. Bánffy Endre 1 jegyért 2 frt, Sipos Ferencz 1 jegyért 2 frt, Körösi 1 jegyért 2 frt, Illyés István 1 jegyért 2 frt, Illyés Károly 2 jegyért 3 frt, Dr. Dósa Miklós 1 jegyért 2 frt, Pogány Károly 2 frt, az estély alkalmával megmaradt 10 font gyertya eladási árából bejött 4 frt 50 kr.

A maros-vásárhelyi árva-leányház bizottsága, midőn ezen kimutatást nyilvánosságra hozza, forró köszönetét fejezi ki azoknak, kik ezen bál rendezésében egész odaadással fáradoztak, kik a szent czél iránt lelkesülve felülfizetéseikkel és megjelenésükkkel az üdvös czél elérésében munkálódtak; különösen nagy köszönetét fejezi ki a bálrendező bizottmány elnökének Z. dr. Knöpfler Vilmosnének, ki oly nagy erélyt fejtett ki a bál rendezésében, úgy szintén Z. dr. Knöpfler Vilmos urnak, ki hasonlóképen mindent megtett, hogy azon estély mind a mulatókra, — mind pedig a nemes czélra egyaránt kielégítő legyen, — köszönetét fejezi ki végül Imreh, Sándornénak, ki a bái belépti-jegyeket ingyen nyomatta ki, ezáltal kívánva az árva-leány-ház létesítése iránti meleg érdekltségének kifejezést adni. Maros-Vásárhelyt. 1873. decz 26-án. Damokos Antalné, ideigl. jegyző.

Dürüczkölő.

(A molnármester újévi programmverse.)

Ez a mi malmunk nem közönséges malom:
Konkolyt, kigyóbagymát jártatunk le azon,
Széles Adriától a nagy Kárpátokig,
Minden a mi roszt, itt megreperáltatik.

A kinek szellemi frakkja kócos, durva
Öltöztetjük azt mi finomabb mondurba.
A hol hiány tátong, mint valami mély lyuk:
Azonnal ott termünk, a lyukat bedugjuk.
Az ész, mely a görbén járashoz van szokva,
Kiegyenesedni betesszük a srófbba.

A szívnek, a melyben sok a korom s perje
Kéményseprőt tartunk, hogy azt kiséperje.
A „Polgár“ számára, ki mindig csak piszkol,
Áll kezünkben készen megdördülő pisztoly.
Minden hitványságnak az útját elálljuk;
Kinek sós a vére azt mi diluáljuk.
Található nálunk, mint valami boltban,
Karakter-foltokra chemiai szappan.
A képviselő, ki nem tesz, csak agitál;
Kandidáló biztos, a ki nem kandidál,
Törvénybíró, a ki nem tudja mi a jus,
Ultramontanokkal tartó unitárjus,
Ur, kinek nincs gondja másra, mint lovakra,
Olymp tetejére kívánczós varga,
Hálátlan gyermek, ki nem segízi apját...
Érdemlett díjakat itt rendre megkapják.

Tömjényt égetünk a becsületnek joguak,
Örülünk, ha a jók velünk kezét fognak,
S örülünk, ha tőlünk a gonosz megdöbben...
Ajánljuk malmunkat az új esztendőben.

* * *

E sirophákhoz legyen szabad még prózában a kö-
vetkezőket csatolunk. Midőn az olvasó közönségnek (azok-
nak, a kik lapunkat olvassák, de azoknak is, a kik nem ol-
vassák,) a beállott újévben szerencsét kívánnánk, kívánjuk
egyszersmind, hogy tetteikből minél keveseb kerüljön a
mi reparatúránk alá. Nem valami nagy dolog ezt kike-
rálni. A politikus, ki a kiegyezés granit alapzatára áll,
a hivatalnok — a ministerségtől le a centumpaterségig —
a ki a közügyet magánérdekei fölé helyezi; az iskolaszéki
tanácsos, a ki az iskolai törvényt tartja szem előtt, s nem
egyes intrikus füttje szerint tánczolt; az egyes, a ki tár-
saskörökben a hiuság csehgyémántjait, az arrogancia üveg-
gyöngyeit nem akarja drága kövek gyanánt árulgatni: ne
tartson mitőlünk, a mi malmunk zörömpölése nem fogja
álmaikat megháborítani.

* * *

Vettük a „Társadalom“ mutatványszámát, üdvözlő-
jük ifju szerkesztő barátainkat a szépen megkezdett pá-
lyán. Reméljük, hogy a „Társadalom“ erélyes terjesztője
lesz e bérczes kis országrészben a szépnek, jónak és ne-
mes izlésnek. Engedjék meg azonban, hogy mint aféle
akadékoskodó ember, egy pár megjegyzést tegyünk. Mit
keres K. Papp Miklós egy szépirodalmi társaságban?
Ő, a ki egy esufirodalomnak az alapítója és mivelője?

* * *

Midőn bevezető cikkének: „A magyar társadalom-
nak“ olvasásába fogtunk, melynek első sorai szóról-szóra
így kezdődnek: Einstweilen bis die Welt Philosophie zu-
sammenhält, erhält sich das Getriebe durch Hunger, und
durch Liebe, egy perczre letevén a lapot kezünkbe, ma-
gunkban ezt kérdeztük: vajjon e szellemi szülöttnek édes
apja nem valami nagyságos ur-e? Ezt pedig azért gon-
doltuk, mert a mi nagyságos uraink magyar gyermekei
rendesen németül szoktak megszólalni, első szavuk nem
magyar, hanem — német.

Bécsi tőzsdei árkelet.

(Decz. 30)

5% metallique	69.30
5% nemz. államkölcsön	74.—
1860. államkötvény	103.75
Bankrészvénny	100.6
Hitelrészvénny	236.—
London	112.90
Ezüst	106.75
Arany	—.—
Napoleon arany	—.—
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	74.75
„ „ „ temesi	74.—
„ „ „ erdélyi	73.25
„ „ „ horvát-slavon	75.—

Felelős szerkesztő MENTOVICH FERENCZ.

Főmunkatárs és a jogi rész vezetője: Kuti Albert.

HIRDETMÉNY.

(80)

30—*

Legújabb törvénykezési és gazdasági munkák.

Kaphatók Wittich J. könyvkereskedésében Maros-Vásárhelytt.

Adótörvények és szabályok

gyűjteménye,
községek s különösen jegyzők számára
irta: Till Antal ára 1 frt 20 kr.

A Telekkönyvi Rendtartás.

és az erre vonatkozó törvények és rendeletek ma-
gyarázata tekintettel Erdélyre
irta Zilinszky Imre. Ára 2 frt 40 kr.

Az új szolgabírói hivatal. kézikönyve

megyei tisztviselők, - ügyvédek, - jegyzők, és
községi előljárók használatára. Ára 2 frt.

Birtokrendezési eljárás

az ország erdélyi részében ára 40 kr,

Kolozsmegye-gyalui egyesbírája által
a községi előljáróságok részére kiadott

UTASÍTÁS

községi bíróságokhoz utasított ügyek tárgyalása és
kezelése tárgyában.

mintákkal,

Ára 20 kr. — Postánküldve 26 kr.

Törvényczikk a községek rendezé- séről Ára 40 kr.

1873-ik évi országgyűlési törv. czikk 1-ső füzet 50 kr.
Magyarország és Erdély bírósági szerkezete
és helyközségeinek legújabb bírósági felosztása, ára
1 frt 20 kr.

Függelék a köztörvényhatóságok, községek és az
első folyamodású bíróságok rendezésére vonatkozó
törvények és k. ministeri rendeletek gyűjteménye.
Egybeillesztette Szeniczai Gusztáv, ára 70 kr.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve, a mostani
viszonyokhoz alkalmazva. Irtá: Galgóczi Károly.

I. rész általános földmívelés, ára 80 kr.

II. rész az állattenyésztés, ára 80 kr.

Kertészet kézikönyve, utasítás a konyha kerté-
szet, virágművelés és gyümölcs tenyésztés körében,
a legújabb kútfők után, irták Galgóczi K. és Far-
kas M. 80 kr.

Magyar méhészkönyv, vagy utasítás a sikeres
méh tenyésztésre. Irtá: dr. Farkas Mihály. 50 kr.

Ügyes Mari, a kis konyhakertész, oktatás
a zöldségtermesztésben, 50 kr.

Juhtenyésztés és gyapjúismeret, a juhbeteg-
ségek ismeretével és gyógyításmódjával, 50 kr.

Gyakorlati és elméleti sertés tenyésztés. A
magyar gazda közönség használatára: Irták: Dely
Mátyás és Mihály. 50 kr.

Apró majorság, vagy a baromfi-tenyésztés czél-
szerű módja számos fametszettel. 50 kr.

A bogyár gyümölcsök, u. m. ribizke, kösz-
méte (egres), málna, szeder, eper, borbolya, afonya,
boroka, szőlő, füge és granát alma, czélszerű és
jövedelmező termesztése. Különös tekintettel a szőlő
lugas művelésre. 50 kr.

A dinnye tenyésztés foglalatja és a legjele-
sebb honi és külföldi csemege fajok ismertetése, irta
Dr. Farkas Mihály számos ábrával, ára 50 kr.

A fatenyésztés, olvasókönyv népiskolák haszná-
latára. irta: Lukács Sándor, ára 40 kr.

Az új bélyeg- és illetéki törvény, a miniszter
utasításokkal, ára 40 kr.

1872-ik Törvények gyűjteménye. Hivatalos 8-
adott kiadás 1 frt 20 kr, zsebkiadás 1 frt 20 kr

Magyarországban és Erdélyben hatályban lévő
egyenest adókra, ezek kivételére és behajtására vo-
natkozó törvények, s szokások gyűjteménye. Össze-
szedte Szeniczai Gusztáv. Ára 1 frt 60 kr.

A bélyeg- és jogilletékek, valamint a bélyeg-
díjak iránti törvény és szabályok legújabb szerke-
zete. Összeszedte Szeniczai Gusztáv. Ára 2 frt.

Törvény és községek rendezéséről. Magyar-
törvényekkel. Nyolczadrt-kiadás. Ára 1 példánynak 40 kr.

Telekkönyvi oktató.

Irtá Ürmösy Boldizsár Ferencz.

2-ik javított kiadás. Ára 80 kr.

Községi Kalauz

vezérkönyv község- és körjegyzők,
községbírák, előljárók, s képviselők
használatára.

Számos jegyzetekkel és gyakorlati irománypéldák-
kal, 2-ik a legújabb rendeletekkel bővített kiadás.

Irtá: Toth Lajos. Ára 4 frt.

Magyar Önügyvéd,

gyakorlati tanácsadó és utmutató a polgári életben
előforduló jogügyletek elintézésére, jogügyleteken
tárgyazó okiratok és beadványok magyar és német
szövegű iromány példával ellátva, minden osztály-
beliek használatára. Ára 2 frt 40 kr.

Irtá: Tth Lajos.

Községi közigazgatás, vagyonke- zelés és számadások kézikönyve.

Irtá: Till Antal.

2-ik javított kiadás. Ára 2 frt 50 kr.

A m. k. belügyminisztertől, a jegyzői szí-
gorlatra készülőknak ajánlva.

Gazdasági lotenyésztés, pályamű, irta: Tompa
Béla, számos ábrával, ára 1 frt.

Az ügyes szakácsnő, legcélszerűbben leírt főzés-
mesterség középiskolai magyar konyhák számára 40 kr

Legújabb és megpróbáltatott magyar szakács-
könyv, utmutató 1044 legjobb ízű étel főzésér
Irtá: Németh Zsuzsa. 80 kr.

Állatgyógyászat, hasznos házi állataink beteg-
ségeinek megismertetése és gyógyítása. Irták: Ei-
senmayer és Göbel, 80 kr.

Kalauz a gyümölcsfa ültetés és nyelés körül.
Irtá: Kovács Zs. Ára 1 frt.

A trágyakezelés, népszerű kézikönyve. Irtá
Konecsey Kálmán. Ára 50 kr.

A váltógazdaság, vagy az okszerű mezőgazdál-
szat és falusi háztartás alapelvei. Koszoruzott pá-
lyamű. Irtá: Mártonffy Zsigmond: 1 frt.

Gazdasági kis tükör a falusi ifjuság számára
tandij és olvasó könyvül. Ára 50 kr.

A szarvasmarha, ennek fajta és külseje,
fogisméje, tenyésztése, takarmányozása, hizlalása-
stb. stb. betegségei és gyógyításuk. Irtá: Engel
brecht Károly. Számos eredeti ábrával, 3 fr.

Általános baromfivászlási könyv. Irtá: Dr.
Wágenfeld. 81 külön ábrával. Ára 2 frt 60 kr.

Koronás szőlőművelés, Irtá Báthi Gábor,
ábrákkal 30 kr.